

ЗМІСТ

Засідання двадцять дев'яте, вечірнє
(Четвер, 11 квітня 2019 року)

Заява фракцій «Об'єднання «Самопоміч»
і «Батьківщина» ...2

Розгляд проекту Закону «Про забезпечення
функціонування української мови як державної» ...3

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ДВАДЦЯТЬ ДЕВ'ЯТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
11 квітня 2019 року, 16 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу заходити до залу та підготуватися до реєстрації.

Колеги, прошу заходити до залу, займати робочі місця. Прошу зареєструватися для участі у вечірньому засіданні.

У залі Верховної Ради України зареєструвалися 342 народних депутати. Вечірнє пленарне засідання оголошується відкритим.

Я хочу ще раз привітати Бориса Тарасюка – автора резолюції, яку прийняв Міжпарламентський союз. Фактично це перша українська резолюція за часи діяльності Міжпарламентського союзу, затверджена в Катарі (*Оплески*). Вітаю вас із цією важливою міжнародною ініціативою, міжнародною перемогою, як і усіх членів нашої делегації.

Колеги, хочу повідомити, що до президії надійшла заява від двох фракцій – «Самопоміч» і «Батьківщина», які готові замінити перерву виступом.

Запрошую до виступу Оксану Сироїд, 3 хвилини. Прошу увімкнути мікрофон.

СИРОЇД О.І., *заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»).* Шановні колеги! Шановні українці! Сьогодні в цьому залі, напевно, особливо порожньо після оголошення очікуваних результатів другого туру президентських перегонів. І це не тому, що розглядаються поправки до проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», а тому що в Україні немає нормального балансу влади, немає нормального балансу стримувань і противаг. Це поправки до 72 законів, у яких Президент України вийшов за межі своїх повноважень, встановлених для нього статтею 106 Конституції України.

Хтось може подумати: добре, що він має так багато влади, може, щось робитиме. Але, на жаль, людина, яка має такий великий обсяг свавільної влади, що є порушенням Конституції, людина, яка має таке свавілля і не має відповідальності, думає лише про одне – як зберегти владу і побороти противників усередині української політики. Ми спостерігаємо за цим не лише в каденції чинного Президента. Ми спостерігаємо це фактично впродовж усієї новітньої української історії.

Що нам потрібно? Нам потрібно побудувати нарешті в Україні ту систему влади, яка сформує повноцінних політичних гравців, коли буде повноцінна система стримувань і противаг, коли Президент України так само, як і всі інші органи влади, буде стриманий законом. Тоді, коли не буде конфлікту між Президентом і Прем'єр-міністром, Президент так само, як і всі інші органи влади, буде відповідальним перед українським народом за дотримання Конституції та виконання законів України.

Я хочу звернутися до всіх народних депутатів. Ми розпочинаємо збір підписів під проектом закону про Президента України, який не написаний ні під кого і не проти кого. Він розроблений для того, щоб розвивати Українську державу, захистити свободу кожного українця від свавілля будь-якої людини, яка одного дня може обійняти чи обіймає посаду Президента. Це законопроект про свободу і захист від свавілля.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Треба підтримати український парламент, бо літературний герой одного із кандидатів на пост Президента у його фільмі розстрілює Верховну Раду з автомата. Звичайно, український парламент в Українській державі повинен мати необхідний обсяг повноважень щодо противаг.

Колеги, ми продовжуємо розгляд проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Запрошую до доповіді голову Комітету з питань культури і духовності Княжицького Миколу Леонідовича.

Колеги, нагадаю, що до обіду ми зупинилися на поправці 1769, авторами якої є Німченко і Шуфрич. Надаю слово народному депутату Німченку.

НІМЧЕНКО В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановні колеги, представляючи думку та ідею Нестора Івановича Шуфрича щодо цієї поправки, звертаючись до вас, щоб ви її підтримали, я хочу нагадати прописні істини, чітко викладені у статті 6 Конституції України, що влада в нас поділена на законодавчу, виконавчу та судову.

Щодо регулювання судової влади. У нас є Кримінальний процесуальний кодекс України, Цивільний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства України, якими визначено, як має працювати судова влада. Скажіть, будь ласка, на якій підставі ми у проекті Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної» вносимо зміни щодо кримінального провадження, поведження в суді під час розгляду кримінальних справ. Я хочу, щоб ви звернули на це увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Шановний колего, ваша поправка, як і попередні, які ми тут дебатували з вашим колегою і співавтором Нестором Івановичем Шуфричем, врахована комітетом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. На голосування не ставити? Добре, я не ставлю на голосування.

Наступна поправка 1770 Німченка. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Наступна поправка 1770 щодо судового процесу і застосовування інших мов. Як зрозуміти те, що ми іншим законом

регулюємо, як повинні поводитися суд, судді, свідок, підозрюваний та інші? Це абракадабра, яка не має аналогу в законодавстві. Люди, схаменіться! Колеги, суб'єкти права законодавчої ініціативи! Це все є в кодексах, що регулюють діяльність судової влади. Я хочу, щоб ми не виставляли на сміховисько такі законопроекти.

Шановний доповідачу, що вам не зрозуміло? Навіщо такий дубляж...

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу завершувати, 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Навіщо потрібний такий дуалізм, який через статтю повторюється? Що це – засмічення чи щось інше? Я хочу почути вашу відповідь.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, шановний колего. Нічого не повторюється, оскільки врахувавши поправку 1767, комітет підтримав вашу позицію. Члени комітету вирішили, що єдиний закон, яким визначається, як може поводитися суддя і в яких межах – це Кримінальний процесуальний кодекс України. Ми його не змінюємо, тому ця ваша поправка теж була підтримана.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голосувати. Прошу зупинити голосування. Поправку враховано, тож ви не наполягаєте на голосуванні.

Наступна поправка 1771. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Поправка 1771. Пане доповідачу, я хочу, щоб ви пояснили всім присутнім у залі. Ви тут три тижні розповідали, що не буде ніякої кримінальної відповідальності за порушення такого закону. Скажіть, будь ласка, на якій підставі ви вносили поняття «сторона обвинувачення», «кримінальний процес»? Для чого готується процесуальна кримінальна база? Кому це незрозуміло? Може, вам незрозуміло? Мені буде дуже дивно, пане Миколо. Ви ж розумієте:

ви те виключили, а забули виключити механізм, яким передбачено притягнення до кримінальної відповідальності. Ви не забули, ви навмисне передбачили диспозицію цієї статті у статті 1 законопроекту.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний Василю Івановичу, в законопроекті немає нічого, що ви називаєте кримінальною базою або кримінальною відповідальністю. У законопроекті за ініціативою авторів був блок питань, у якому йшлося, що кримінальне провадження має здійснюватися державною мовою, але комітет під час опрацювання законопроекту визначив, що єдиний закон, яким регулюється діяльність судових органів – Кримінальний процесуальний кодекс України, а не цей законопроект. Тому з нього виключено всі норми, що стосуються КПК. Ця норма також виключена.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Не наполягаєте на голосуванні?

Наступна поправка 1772. Народний депутат Німченко. Прошу.

НІМЧЕНКО В.І. Якщо ви вже так одемократилися за цим законопроектом, що вважаєте все виключеним, то навіщо ви поклали на вівтар розгляду Верховною Радою питання стосовно особи, яка підозрюється у скоєнні злочину? Пане доповідачу, розкажіть, будь ласка, про кого ж ідеться, якщо не про злочинця чи майбутнього злочинця за наявності терміна «підозрюваний» тощо. Стаття залишається, ніхто її не виключає. Ви виключаєте, тоді скажіть, що цієї статті взагалі немає. А вести мову в такий спосіб під час розгляду законопроекту, коли ми не обговорюємо кожну статтю, кожен параграф, кожну частину, кожну кому і кожну крапку... Ось про що ідеться. Як ви будете голосувати ці норми, приймати законопроект загалом, не проаналізувавши ці всі норми заново. Це все нереально, непрактично і незаконно.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, шановний колего Німченко. На вівтарі розгляду немає нічого про особу, яка підозрюється. Усі

відповідні поправки, пункти виключено із законопроекту, тому ваша поправка врахована.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наступна поправка 1773. Народний депутат Папієв. Прошу.

ПАПІЄВ М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Дякую. Шановні колеги! Шановні громадяни України! Дивіться, яке беззаконня відбувається у Верховній Раді України. Ми з самого ранку кажемо: шановні, ви порушуєте Конституцію і закони України. Не можна вносити зміни до прикінцевих положень профільних законів, таких як Кримінальний кодекс України, Кримінальний процесуальний кодекс України, Кодекс адміністративного судочинства.

Уявіть собі, що йдеться про поправку 1773, якою пропонується внести зміни до Кримінального кодексу України. Ми слухаємо висновок Комітету з питань культури і духовності. Таке враження, що вони розуміються на предметі відання комітету Князевича. Шановні, яку ви на себе берете функцію? Займайтеся культурою, співами. Комітет з питань культури і духовності приймає рішення: враховувати поправку до Кримінального кодексу України чи ні.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, шановний колего. Думаю, що деколи варто прислухатися до членів Комітету з питань культури і духовності, навіть набути деяких навиків, які мають члени нашого комітету, принаймні у сфері культури, зокрема культурної розмови. До речі, немає у законопроекті жодного пункту, яким забороняється вносити зміни до перехідних положень інших законів. Це робиться традиційно.

Дана поправка врахована частково в редакції комітету в статті 14 законопроекту, згідно з якою суди ухвалюють та оприлюднюють

рішення державною мовою в порядку, встановленому законом. Тобто ми посилаємося на чинний Закон «Про судоустрій і статус суддів».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голосувати в повному обсязі.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1774. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Шановний доповідачу! Ви знову кажете неправду тим громадянам, які слухають нас по радіо і дивляться по телевізору. Ви мені поясніть, навіщо Верховна Рада України на своєму першому засіданні затверджувала предмети відання комітетів, якщо на порушення рішення Верховної Ради України Комітет з питань культури і духовності намагається внести зміни до Кримінального кодексу і приймає рішення, які враховувати поправки, які – ні. Чому ви взагалі вирішили, що Верховна Рада дала вам такі повноваження? Їх у вас немає. Це узурпація предмета відання інших комітетів. Ті питання, та стаття і та поправка, яка зараз на розгляді, – це предмет відання комітету Князевича. Саме тому ми категорично проти, щоб ви прикінцевими положеннями на порушення рішення Конституційного Суду вносили зміни до профільних законів і кодексів.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Комітет з питань культури і духовності, справді, є профільним щодо застосування мови відповідно до затвердженого Верховною Радою рішення. Поправка колег Німченка і Шуфрича врахована. Отже, Комітет з питань культури і духовності не вносить цією поправкою жодних змін до жодного кодексу.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Наступна поправка 1775. Народний депутат не наполягає.

Поправка 1776. Я надам слово обом. Народний депутат Папієв, потім – народний депутат Бойко. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Я все ж таки наполягаю і хочу, щоб громадяни України побачили: доповідач не хоче казати правду людям. Він не хоче казати правду народним депутатам України. Шановні колеги, у нас є предмети відання комітетів. Кримінальний кодекс України – це предмет відання іншого комітету. Ну, не може Комітет з питань культури і духовності визначати, яку поправку до Кримінального кодексу або Кримінального процесуального кодексу, або до Кодексу адміністративного судочинства чи Цивільного кодексу вносити, а яку ні. Це називається узурпацією влади. Ви зловживаєте своїм службовим становищем. Це не предмет відання вашого комітету, ви не розумієтеся на тих питаннях, з яких зараз доповідаєте. Ви не можете навіть двох слів зв'язати, тому що це не предмет відання Комітету з питань культури і духовності, розповідати про судову владу та інші складні речі.

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги! Шановні українці! Річ у тім, що кожен законопроект, який розробляється у стінах українського парламенту, незалежно від того, в якому комітеті, може мати наслідком внесення змін до інших законів, які вже на сьогодні діють в Україні. Це обов'язок будь-якого комітету розробити перехідні положення, тобто пропозиції про внесення змін до законів. Це перше.

Друге. Я прошу з повагою ставитися до колег народних депутатів і не знецінювати їхніх позицій. Я наголошую, що за знецінення з боку народних депутатів я вимикатиму мікрофон.

Народний депутат Бойко. Прошу.

БОЙКО О.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги! Дозвольте вкотре сьогодні повторити фразу, яку вже кілька разів повторив Микола Леонідович. Справді, в першому читанні законопроекті були норми, якими вносилися зміни до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Господарського кодексу України, Кримінального кодексу України, до процесуальних кодексів. Натомість після засідання робочої групи комітет вирішив не вносити ніяких змін. Саме тому чисельні поправки наших колег з «Опозиційного блоку» були враховані як такі, що вилучали ці норми. Усе,

що було сказано щодо узурпації або якихось страшних речей, які не хочеться повторювати, це неправда, тому що цих норм до другого читання немає взагалі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу підтримати поправку в повному обсязі. Прошу комітет прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Хочу звернутися до колеги Папієва. Що вміють робити члени нашого комітету напевно – це читати, на відміну від, як я бачу, членів деяких інших комітетів. Ми не говоримо наразі ні про судовий, ні про процесуальний кодекс. Дана стаття стосується захисту прав споживачів. Ні до судової гілки влади, ні до чого іншого, про що говорив колега Папієв, ця поправка не має ніякого відношення.

Поправка врахована редакційно шляхом прийняття пункту 2 поправки щодо внесення змін до статті 4 Закону «Про захист прав споживачів». До статті 4 Закону «Про захист прав споживачів» додано право споживача отримати інформацію про продукцію державною мовою відповідно до проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної», а також додатковим пунктом 4.1 уточнені права на обслуговування споживачів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу проголосувати і підтримати поправку в повному обсязі.

«За» – 4.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1777 народного депутата Німченка.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу лише уточнити, щоб більше до цього не повертатися. Прошу не вважати мій виступ обговоренням. Скажіть, що ж ви прийняли в комітеті, якщо тут кажете, що не прийняли? Роз'ясніть, що таке «враховано частково», «не враховано»? Із редакції, що викладена, нічого не зрозуміло. Почитайте Закон «Про захист прав споживачів».

Я хочу знати, що враховано, що – ні. Якщо ліва колонка є, а правої немає, це вже все чи що? Якщо ви пишете «відхилено», то напишіть, яка ж редакція законопроекту, а ви нічого не пишете. Дайте мені роз'яснення, щоб ми до цього не поверталися. Я вже не кажу про те, скільки статей ви змінили, тому що законопроект зменшився за обсягом, щодо кількості норм.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Відповідно до Закону «Про комітети Верховної Ради України» комітет має право врахувати поправку редакційно. У правій колонці це написано.

Щодо вашої поправки 1777, з приводу якої ви виступали, вона відхилена, оскільки Закон «Про захист прав споживачів» повинен містити відсилочну норму щодо того, що питання мови регулюється законом про мову.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу голосувати.

«За» – 13.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1778. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні народні депутати України! Шановні громадяни України! Звертаюся передусім до доповідача і головуючої. Регламентом Верховної Ради України головуючому заборонено коментувати виступи народних депутатів України. Я ще раз прошу прочитати цю статтю, якщо треба, я вам її випишу й передам у президію.

Наступне. Перш ніж тлумачити якісь норми статті, я хочу привернути увагу до рішень Конституційного Суду. Є чотири рішення Конституційного Суду, якими чітко визначено неприпустимим внесення прикінцевими положеннями одного закону змін щодо предмета відання інших законів. Закон України «Про захист прав споживачів» належить до предмета відання комітету Андрія Іванчука. Навіщо ви, Миколо Леонідовичу, зі своїм комітетом порушуєте Постанову

Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання»? А головуюча не протидіє порушенню Закону «Про Регламент Верховної Ради України».

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Комітет працює відповідно до чинного законодавства, відповідно до Регламенту Верховної Ради. Ця поправка врахована в редакції комітету, як і поправка 1776. Постановою Верховної Ради доручено всі питання мови в усіх законах регулювати Комітету з питань культури і духовності. Ми розглядаємо лише питання мови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Народний депутате Севрюков, виступатимете? Прошу проголосувати поправку в повному обсязі.

«За» – 2.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1780. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Шановний доповідачу! Я хочу поінформувати вас про життєву ситуацію, в яку ви хочете завести цей законопроект. Ви можете собі уявити, щоб законом про встановлення аліментів ми вносили зміни до закону про Президента України чи до Закону «Про Кабінет Міністрів України»? Але ви вважаєте за доцільне втручатися у Закон «Про Збройні Сили України», Закон «Про Національну поліцію».

Ви розумієте, що ви робите? Як таке може бути? Уявіть собі таку ситуацію. Вам Нестор Іванович і Михайло Миколайович на це вказують. Що ви робите? Ви йдете на пряме порушення Конституції, законодавства, що свідчить про навмисні наміри.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Якщо в законі про Президента України буде пункт щодо звільнення або навпаки зобов'язання

сплачувати аліменти, то законом про аліменти цей пункт можна змінити. Закон «Про Національну поліцію» вносить одночасно зміни до 50 різних законів. Це звична практика Верховної Ради і законодавчості.

Щодо вашої поправки, вона відхилена, оскільки, по суті, передбачає виключення змін до Закону «Про захист прав споживачів» щодо застосування мови. Комітет її відхилив, оскільки вимоги щодо обов'язкового надання інформації про продукцію державною мовою з посиланням на законопроект, який ми розглядаємо, повинні міститися в Законі «Про захист прав споживачів».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1781. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановний пане доповідачу! Шановна головуюча! Я хочу ще раз привернути вашу увагу до грубого порушення Регламенту Верховної Ради України і Постанови Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання». Якби зараз обговорювалося питання художнього свисту, то це був би предмет відання Комітету з питань культури і духовності.

Я хочу, щоб телеглядачі почули. Поправка 1781 стосується маркування – нанесення тексту, окремих символів, умовних позначень. Ідеться про Закон України «Про захист прав споживачів». Люди, переплутавши художній свист з предметом відання іншого комітету, втручаються в діяльність іншого комітету замість того, щоб чітко дотримуватися Регламенту. Ми ж не так просто предмети відання затверджували. Навіщо ви узурпуєте право інших комітетів розглядати законопроекти, які є предметом їх відання?

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую, шановний колего. Ніхто не забороняє вам продовжувати займатися художнім свистом, якщо раптом

це вам подобається. Сама ж поправка врахована в редакції комітету, нею передбачено уточнення терміна «маркування» товару. Комітет врахував ці пропозиції в редакції статті 20 законопроекту таким чином, щоб не входити в дискусії щодо питань маркування, зазначивши способи донесення інформації про продукцію.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу проголосувати і врахувати поправку в повному обсязі.

«За» – 4.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1783. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Поправка 1783. Шановні колеги, я хочу повернути вашу увагу до того, що куди б ми не йшли, куди б не дивилися, бачимо, що цим законопроектом доповнено Закон «Про захист прав споживачів». Вслухайтесь, він називається «Про захист прав споживачів». Зазначено, що продавець товару, виконавець роботи чи послуги, інші особи, які спілкуються зі споживачем від імені продавця, є суб'єктами відповідальності. Це до того, що ви тут, пане Миколо, нам розказували про якихось посадових осіб.

Я хочу довести до відома колег, що стосовно застосування виключно української мови словами «інші особи» передбачено не посадовців, а продавців та виконавців робіт, які надають послуги з обслуговування, я маю на увазі, зокрема, офіціантів.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ваше твердження не відповідає дійсності. Ні офіціант, ні продавець не можуть притягуватися до відповідальності, лише посадові особи тих чи інших компаній. Поправка ваша відхилена, оскільки вона, по суті, передбачає виключення змін до Закону «Про захист прав споживачів» щодо застосування мови. Комітет відхилив її, оскільки вимоги щодо обов'язкового надання інформації про продукцію державною мовою з посиланням на такий закон мають міститися в Законі «Про захист прав споживачів».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 14.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1784. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні громадяни України! Уявіть, про що йдеться у цій статті. Люди, які взяли на себе функції комітету, що має інший предмет відання, виписують, хто такий споживач. Споживач – це фізична особа, яка робить замовлення державною мовою.

Скажіть, будь ласка, а що мені пояснити на Буковині 300 тисячам громадян України – румунам за національністю, які відповідно до вашого недолугого закону прийдуть у Герцаївському, Сторожинському, Новоселицькому чи Глибоцькому районах у магазини і румунською мовою (там, де 90 відсотків мешканців – румуни) проситимуть продати їм товари? Зупиніться! Майте совість! Ви роз'єднуєте Україну! Такий закон внесе розбрат і посіє ворожнечу. Не можна приймати такий закон. Зупиніться!

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ваше твердження не відповідає дійсності. Якщо споживач у місцях компактного проживання національних меншин звертається румунською мовою і продавець нею володіє, він має право відповідати споживачу теж румунською мовою. Так сказано в законопроекті, який нікого не принижує, попри всі маніпуляції й неправду, що поширюється про нього деякими людьми, які хочуть здобути собі дешевий авторитет.

Сама ж поправка врахована в редакції комітету, оскільки є редакційною і передбачає зміну нумерації пунктів у зв'язку із внесенням змін до закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу проголосувати і підтримати поправку в повному обсязі.

«За» – 3.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1785. Народний депутат Папієв. Прошу.

ПАПІЄВ М.М. Миколо Леонідовичу, ви знаєте, я думав, що ви більш чесна людина. Зараз, коли люди дивляться трансляцію, ви вводите їх в оману, говорячи неправду. Я зачитаю норму з вашого законопроекту, якою ви обманюєте людей. Тут немає тексту про місця компактного проживання національних меншин. Тут чітко імперативно записано, що «споживач – фізична особа, яка придбаває, замовляє державною мовою, використовує або має намір придбати чи замовити державною мовою продукцію...». Навіщо ви обманюєте людей? Немає тут того, про що ви говорите.

Ви запроваджуєте дискримінацію людей. Після прийняття такого закону ваші уповноважені та їхні посіпаки поїдуть румуномовними та угорськомовними районами і почнуть штрафувати людей, бо вони в магазині замовлятимуть продукцію як споживачі румунською мовою.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего! Я не більш чесна людина чи менш чесна людина. Я, на відміну від дуже багатьох людей, які ставлять запитання, перекручуючи суть законопроекту або тримаючи в руках зовсім інший законопроект, є просто чесною людиною.

У частині третій статті 30, яку ми давно обговорили, йдеться, що на прохання клієнта його персональне обслуговування може здійснюватися також іншою мовою, прийнятною для сторін. Отже, не лише в місцях компактного проживання, а загалом в Україні, зокрема і в місцях компактного проживання, громадяни мають право звертатися будь-якою мовою і отримувати обслуговування теж будь-якою мовою, якщо вони цього хочуть, якщо це обопільне бажання двох сторін.

Поправка, про яку ви сказали, врахована в редакції комітету з тією самою мотивацією, що й попередня поправка 1784.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу проголосувати і підтримати в повному обсязі.

«За» – 2.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1786. Не наполягає народний депутат Папієв? (*Шум у залі*). То вас же немає на своєму місці.

Народний депутат Папієв. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Для того, щоб не було суб'єктивізму – наполягає чи ні – я передав письмово (Оксано Іванівно, подивіться, будь ласка), що саме щодо цієї поправки я вимагаю надати мені слово. Шановні колеги! Миколо Леонідовичу! Ви знову кажете неправду. Громадяни України, які дивляться нас по телебаченню, переконуються, що цей законопроект прошитий неправдою, намаганням поділити людей.

Ви кажете, що на прохання людини її можуть обслуговувати іншою мовою. Вибачте, але за Конституцією це її право. Не прохання, а конституційне право – говорити в місцях компактного проживання тією мовою, якою вона захоче. Згідно з нормою вашої статті та самим визначенням терміна «споживач» виходить, що людина, яка звернеться не українською мовою, вже не отримає статусу споживача. Вона вже стає беззахисною як споживач відповідно до законодавства України.

Ви ж прочитайте самі те, що вашим комітетом написано. Я розумію, що ви...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего! Я прошу вас навіть подумки не заганяти людей в резервації чи місця компактного проживання, бо на всій території України люди мають право говорити тими мовами, якими захочуть, не лише в місцях компактного проживання. Продавці мають право відповідати тією мовою, якою до них звертається людина, якщо розуміють цю мову. Законопроектом це жодним чином не обмежується.

Поправка, про яку ви говорили, редакційна, вона стосується зміни нумерації статті закону.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу проголосувати і підтримати поправку в повному обсязі.

«За» – 4.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1787. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Я лише зупинюся, виражаючи волю і намір мого колеги Нестора Івановича Шуфрича, на цій поправці. Просимо поставити її на голосування, виходячи з того, що цей законопроект є на сьогодні прямим втручанням в особисте життя людей.

Почитайте статтю 32. Миколо Леонідовичу, хто проведе грань між конфіденційною та неконфіденційною інформацією? Ви що, не розумієте, що за наявності такої ворожнечі в державі щодо питань віросповідання, дійде й до мовного питання? Ви розумієте про що йдеться? Ви цим законопроектом, по суті, ділите людей на касти, але не за матеріальним станом, а за знанням мови. Це неприпустимо. Яке ви маєте право взагалі порушувати це питання, якщо 40 відсотків двомовного населення України розмовляє (акцентую увагу) не українською мовою. Ну як можна в обхід...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. По-перше, немає в законопроекті терміна «конфіденційна інформація», як, між іншим, і в перехідних положеннях, і терміна «споживач», на який посилався попередній автор запитання (він був у поправці, яка комітетом відхилена, у самому тексті його немає). Йдеться лише про застосування мови під час обслуговування. Якщо я звертаюся в Україні українською мовою, я маю право отримати відповідь зрозумілою мені мовою. Якщо я звертаюся іншою – отримую відповідь іншою.

Ваша поправка відхилена, оскільки нею передбачено виключення пункту щодо зміни нумерації статті Закону «Про захист прав споживачів». Зміна нумерації – це об'єктивний критерій, що не пов'язаний безпосередньо зі змістом законопроекту. З огляду на технічний характер цієї поправки вона була відхилена комітетом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу народних депутатів проголосувати.

«За» – 6.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1788. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні громадяни України! Показую всім таблицю, роздану народним депутатам до другого читання. Ідеться про поправку 1788 колеги пані Луценко, де написано «враховано». Далі в колонці «законопроект, запропонований головним комітетом в остаточній редакції» написано: «пункт 4 викласти в такій редакції:». Редакція відсутня. Це про що свідчить? Про те, що комітет і доповідач навмисне залишили місце, щоб потім фальшувати закон, проголосований Верховною Радою України. Я показую вам для прикладу таблицю, роздану народним депутатам України. Тут взагалі відсутня остаточна редакція комітету.

Щодо неправди. Миколо Леонідовичу, ви знову кажете неправду. У поправці йдеться: «після слів «придбання, замовлення» доповнити словами «державною мовою»; доповнити словами «а також обслуговування державною мовою». Ви кажете неправду.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Тут немає слова «споживач». Поправка колеги Луценко в технічній таблиці, де, справді, є помилка. Після слів «викласти в такій редакції:» нічого не написано. Можливо, тому що ця поправка врахована повністю, допущено технічну помилку. Вона врахована повністю. Ваше право поставити її на голосування для підтвердження чи не ставити. Будь ласка.

ГОЛОВУЮЧА. Яка ваша пропозиція, пане голову? Залишаємо. Добре (*Шум у залі*). Яка ваша пропозиція? Ні, ви не озвучували пропозицію. Ви наполягаєте на голосуванні? Добре. Голосуємо.

«За» – 22.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1789. Народний депутат Папієв. Прошу.

ПАПІЄВ М.М. Я звертаюся до головуючої. Шановна Оксано Іванівно, ви постійно ведете якісь переговори. Може, ви маєте якісь нагальні потреби, то запросіть своїх колег із президії, щоб вони вели пленарне засідання. Я вам розкажучу, що в таблиці відсутня кінцева редакція комітету. Подивіться, будь ласка, попередню поправку 1788. Поки ви ведете якісь переговори, подивіться: відсутня редакція комітету. Я ставлю просте запитання: в якій редакції ви поставили поправку на голосування? Який текст, якщо він взагалі відсутній у таблиці?

Будь ласка, будьте уважною, не відволікайтеся або запросіть Першого заступника чи Голову Верховної Ради України, які належним чином вели б засідання, з повагою до народних депутатів України і надали б їм можливість скористатися правом законодавчої ініціативи.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету відповісти.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего, в Комітеті з питань культури і духовності, на відміну від інших комітетів, люди займаються не художнім свистом, як ви казали раніше, а вміють читати. Якщо ви перегорнете наступну сторінку, після двох крапок «пункт 4 викласти в такій редакції».

Кількома поправками запропоновано одне й те саме, тому всюди написано, що вони враховані, бо були аналогічними. А далі написано: «4) необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію державною мовою про продукцію, її кількість, якість, асортимент, її виробника (виконавця, продавця) відповідно до Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». У таблиці все є.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправку 1789 ставлю на голосування на вимогу народного депутата Папієва для підтвердження. Хто підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 25.

Рішення не прийнято.

Поправка 1790. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановний доповідачу! Шановні колеги, які вже розбилися на секції, проводять колоквиуми, я так розумію. Я все-таки скажу, думаю, що люди нас слухають. Подивіться, що ж робиться з цією поправкою, яку ви заводите під пунктом 4, і що ви додали в кінцевій редакції. Якщо вказано, що споживач має вимагати необхідну, доступну інформацію від виробника, ви додаєте ще й виконавця і продавця. Ви розумієте, що йдеться про товарний знак? Це я про те, що Комітет з питань культури і духовності не займається художнім свистом. Оце є художній свист. Ідеться, по суті, про інформацію, що міститься на кожному товарі – від пляшки пива до ліфчика. Щоб ви знали про це.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний колего, ви виступали щодо поправки 1790. Я з великою шаную ставлюся до ваших захоплень пивом і ліфчиками, але ця поправка про інше. Вона відхилена, а спрямована була на вилучення із Закону «Про захист прав споживачів» норми, що надає споживачам в Україні право отримувати інформацію про товари, що продаються в Україні, українською мовою. Тому цю поправку було відхилено.

Щодо сказаного вами. Поправок було багато, а редакція, яку ви читаєте, прийнята ще в першому читанні, була запропонована також поправками.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 1790. Комітет її відхилив. Хто підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 1791. Бойко. Будь ласка. Надаватиму слово по черзі.

БОЙКО О.П. Шановні колеги, поправка 1791 врахована в редакції комітету, але я вважаю, що вона врахована по суті повністю. Я її зачитаю. «Пункт 4 частини першої статті 4 викласти у такій редакції:

«необхідну, доступну, достовірну та своєчасну інформацію державною мовою про продукцію, її кількість, якість, асортимент, а також про її виробника (виконавця, продавця), відображену державною мовою». У зв'язку з тим, що вона є слухною і доцільною, прошу поставити її на голосування в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Хочу одразу застерегти: якщо одна поправка має кількох авторів, пане Михайле, я по черзі надаватиму слово, як ми весь час це й робили. Підняла руку Бойко так само, як і ви. Якби співавтором був Писаренко, я по черзі надавав би слово. Наступна буде ваша.

Ставлю на голосування поправку 1791. Бойко рекомендує прийняти її в повному обсязі. Хто підтримує таку пропозицію, прошу проголосувати.

«За» – 33.

Рішення не прийнято.

Поправка 1792. Папієв. Будь ласка.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановний Андрію Володимировичу, користуючись нагодою... Андрію Володимировичу! Я зачекаю. Пане Голово!

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Андрію Володимировичу!

ПАПІЄВ М.М. Пане Голово, я звертаюся до вас, майте повагу якусь. Я ще раз звертаюся до вас. Попередньо я звертався до заступника Голови Верховної Ради України. Поясніть мені, будь ласка, що відбувається? Прикінцевими положеннями цього законопроекту вносяться зміни до Кримінального процесуального кодексу України, Кримінального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, до Закону «Про захист прав споживачів» та багатьох інших, які є предметом відання інших комітетів.

Якщо ви пригадаєте, ми прийняли Постанову Верховної Ради України «Про перелік, кількісний склад і предмети відання комітетів Верховної Ради України восьмого скликання». Для стенограми кажу: зараз відбувається порушення Регламенту Верховної Ради і процедури

розгляду законопроектів. Ви вносите зміни до законів і кодексів, які є предметом відання інших комітетів.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Я хочу наголосити... *(Шум у залі)*.
Дайте можливість завершити Папієву, 10 секунд.

ПАПІЄВ М.М. Ви вносите в редакції, яку затверджує Комітет з питань культури і духовності. Я з повагою ставлюся до всіх колег, зокрема, до членів Комітету з питань культури і духовності, але це називається узурпацією, перевищенням службових повноважень і зловживанням службовими обов'язками. У нас є комітет шановного колеги Князевича – це предмет його відання. У нас є комітет Андрія Іванчука – це предмет його відання. Навіщо ви самі створюєте умови...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Микола Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Відповідно до статті 80 Закону «Про Регламент Верховної Ради України» наш комітет визначений головним в усіх питаннях, що регулюють функціонування мов. Не головними були визначені інші комітети, не всі з них дали свої висновки. Особливих висновків чи навіть поправок від колеги Папієва не надійшло жодної. Якщо колега Папієв є членом регламентного комітету, він повинен знати, що узурпація саме відображена в Законі «Про Регламент Верховної Ради України».

Щодо цієї поправки, то вона врахована, як і попередні щодо цього питання. Хочу наголосити, що законопроектом не вноситься жодних змін ані до Кримінального процесуального, ані до інших кодексів України. Вносяться зміни до Закону «Про захист прав споживачів», як і до деяких інших законів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Микола Княжицький пояснив, що Комітет з питань культури і духовності не узурповує владу в державі, і це гарна новина.

Ставлю на голосування поправку 1792 щодо підтвердження. Хто підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 18.

Рішення не прийнято.

Поправка 1793.

Поправка 1794. Німченко. Будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановний доповідачу, я хочу, щоб ви повернулися до рядка 598, якщо ви позбавили мене можливості отримати інформацію щодо пункту 4. Подивіться: «враховано». Пункт 4 викласти в такій редакції, двокрапка – і немає нічого. Яка редакція, де вона, у вас в кишені?

Ви мене звинуватили в тому, що я не те про щось сказав. Подивіться: навпроти рядка 598 – поправка 1788. У вас немає остаточної редакції, а ви тут розказуєте казки. Це ви будете розповідати в комітеті замість художнього свисту.

А тепер щодо пункту 4 надайте мені хвилину. Все-таки йдеться про пункт 4, що запропонований далі. Подивіться, що ви пишете далі: щодо пункту 4 ви відсилаєте до закону – і все...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Шановний колего, я вже пояснював, що в законопроекті є кілька поправок, остаточна редакція яких викладена не навпроти кожної з них, бо вони бувають аналогічними, як це завжди відбувається в таблиці, а навпроти останньої, що виділена. У таблиці є рядок 599, навпроти нього є остаточна редакція.

Щодо вашої поправки, вона відхилена, оскільки положення про наявність права споживача на отримання інформації державною мовою повинно бути в законі. Таке право передбачено Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, а відтак ми маємо його імплементувати до національного законодавства.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 1794, відхилену комітетом. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Поправка 1795. Васюник. Будь ласка.

ВАСЮНИК І.В., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую, Андрію Володимировичу. Хочу сказати, що автор попередньої поправки 1792 – я, а не колега Папієв, тому прошу спочатку надавати слово автору, а потім – колезі Папієву.

Щодо поправки 1795, то раніше чинне законодавство про захист прав споживачів не містило визначення інтернет-магазину та відповідальності за його ведення. Тому пропонується видавати обов'язкові приписи про припинення порушень так, як ми це робимо щодо інших видів торговельної діяльності. Я наполягаю на голосуванні даної поправки.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего, аналогічна поправка розглядалася комітетом і Верховною Радою під час розгляду відповідної статті про мову споживчих відносин безпосередньо в тілі законопроекту, а не в перехідних положеннях, які ми розглядаємо.

Поправка відхилена комітетом, оскільки на даний час відсутнє законодавство щодо блокування іноземних веб-сайтів. Це єдина причина. Не законом про мову ми можемо запровадити таке законодавство. Комітет вирішив виключити даний пункт із законопроекту, врахувавши поправку 1798.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 1795. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 31.

Рішення не прийнято.

Поправка 1796. Не наполягає. Вона відхилена. Добре. Увімкніть мікрофон Бойко.

БОЙКО О.П. Шановні колеги, поправка 1796 відхилена, але вона важлива, пропоную поставити її на голосування. «Пункт 1 частини першої статті 26 Закону після слів «давати суб'єктам господарювання... обов'язкові для виконання приписи про припинення порушень прав споживачів» доповнити словами «в тому числі вчинені у сфері електронної комерції».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 1796. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 17.

Рішення не прийнято.

Поправка 1797. Не наполягає.

Поправка 1798 врахована. Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, самовисуванець). Дякую. Хочу поставити на голосування поправку 1798 щодо підтвердження. Незважаючи на те, що мої колеги намагалися покращити законопроект, якщо в нас залишається система, в якій зобов'язуватимуть сферу торгівлі, а законодавство про захист прав споживачів заганятимуть у ту ж саму каральну ідеологему, яку автори, на жаль, заклали в цей законопроект, то для нас краще зараз припинити розгляд, повернутися до повторного другого читання (бо зрозуміло, що в такому вигляді він буде лише розколювати суспільство), і прийти все ж таки до того, щоб усі один одного чули.

Нам треба відійти від приватного сектору і надати йому можливість працювати за тими правилами, які він сам сформує у комерційній сфері, і не примушувати до використання української мови, а, навпаки, популяризувати і забезпечувати функціонування української мови.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький. Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Колего Писаренко! Колего Писаренко! Я хочу до вас звернутися, почуйте мене. Це поправка колеги Німченка, яка була врахована. До цього автори поправок вимагали блокувати іноземні веб-сайти. Ми проти того, щоб законом про мову блокувати веб-сайти. Якщо ми цю поправку не врахуємо, то буде спокуса блокувати веб-сайти. Давайте не будемо вводити блокування для іноземних веб-сайтів через мову, я вас прошу. Домовилися?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Писаренко не наполягає на голосуванні.

Поправка 1800. Не наполягає.

Поправка 1801. Писаренко.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Ми можемо домовлятися щодо, справді, раціональних поправок, які треба враховувати чи не враховувати, але, на жаль, ми не можемо поки що домовитися, щоб змінити в цілому принцип невторчання у приватну діяльність і приватне життя.

Закладене в моїх поправках повністю відповідає міжнародному праву. Поправкою 1801 я пропоную, щоб ми все ж таки дотримувалися міжнародних зобов'язань України, зокрема, з посиланням на ратифікацію Європейської хартії регіональних мов або мов меншин, а також Рамкової конвенції Ради Європи про захист національних меншин. Я не розумію, в чому велика проблема, щоб ми ще раз вказали, що будемо дотримуватися тих правил, які ми вже ратифікували, яких повинні дотримуватися. У такому разі цей каральний наступ, можливо, буде дещо змінений.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего, ви пропонували внести зміни до статті 7 Закону «Про освіту». Логіка авторів і комітету полягала в тому, що оскільки цей закон отримав висновок Венеціанської комісії, то жодних змін, зокрема, від представників усіх фракцій

(було дуже багато змін і від «Блоку Петра Порошенка», і від «Народного фронту») до статті 7 Закону «Про освіту» внесено не буде. Тому ця поправка не була підтримана.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 1801, відхилену комітетом. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 11.

Рішення не прийнято.

Поправка 1802. Наполягає. Кремінь. Будь ласка.

КРЕМІНЬ Т.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги! Хочу звернути вашу увагу на те, що ми прийняли Закон «Про освіту», статтею 7 «Мова освіти» якого передбачено, що мовою навчання та викладання має бути державна мова. Але в пункті 2 розділу VIII «Перехідні положення» пропонується підпункт 2.8 виключити у зв'язку з тим, що питання мови освіти не є виключно предметом регулювання цього законопроекту. Прокоментуйте, будь ласка.

Дякую.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Я ще коротко скажу колезі Писаренку щодо його пропозиції згадати в цьому законопроекті Європейську хартію та інші закони. Очевидно, що ці закони в нас прийняті, навіть без згадки в цьому законопроекті вони все одно повинні виконуватися. Навіть неврахування поправки не скасовує потреби виконання цих законів, як ви сказали.

Поправку колеги Кременя комітет відхилив, оскільки у зв'язку з прийняттям закону про державну мову виникає потреба внести зміни до Закону «Про освіту», щоб узгодити між собою певні норми, зокрема перехідних положень.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ви наполягаєте на голосуванні? Ні.

Поправка 1803. Не наполягає.

Поправка 1804. Німченко. Увімкніть мікрофон Німченка, будь ласка.

НІМЧЕНКО В.І. Спасибі. Ви лише подивіться, пане Миколо! Ви посилалися на статтю 7 і на висновок Венеціанської комісії. Ви знову обманюєте, м'яко кажучи. Вам же відомий висновок Венеціанської комісії щодо статті 7 Закону «Про освіту». Чітко вказано на дискримінацію, зокрема російської мови. Це перше.

Друге. Я впевнений, що ви навіть були в Конституційному Суді, який розглядає цю справу, і не сьогодні-завтра буде винесено рішення. Уявіть собі, що буде винесено рішення про податки, збори та декларації щодо боротьби з корупцією. Ось про що йдеться. Європейська спільнота, представницькі органи дали висновок, що стаття 7 є...

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Завершуйте, будь ласка, 30 секунд.

НІМЧЕНКО В.І. Зокрема, посилаються на Європейську хартію регіональних мов або мов меншин, а також Конвенцію про захист прав людини. Що ви робите? Навіщо ви блефуете і кажете неправду? Що за цим стоїть? Вам принести висновок Венеціанської комісії? Ви його озвучите з трибуни чи ні? Пане Миколо, я вам зараз принесу, і ви озвучте, що написано у висновку Венеціанської комісії.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Добре. Я вам просто зараз це озвучу. У висновку Венеціанської комісії сказано, що Україна має право запроваджувати обов'язковість навчання українською мовою. Якщо буде прийнято рішення Конституційного Суду, тоді відповідна стаття закону не діятиме. З цієї причини вашу поправку відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голосувати (*Шум у залі*).

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1805. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я все-таки продовжу, пане Миколо. Ви мені зараз відповісте. Я за рахунок двох поправок вам принесу, але ви озвучите це публічно перед народом, тому що ви, вибачаюся, м'яко кажучи, обманюєте, і ви це знаєте. Ви закликали когось мати совість і честь. Гляньте, будь ласка, на люстру – там відображення, як у дзеркалі.

Я дуже вас прошу, пане Миколо, не заводьте людей в оману. Ви ж не понесли цей законопроект до Венеціанської комісії, як і питання про люстрацію. Ви ж це знаєте. Гроші прохукали, проїздили, нічого не зробили – обманули весь народ. Мільйони людей постраждали. Хто за це відповість? А ви зараз таку ж саму міну підкладаєте, до речі, навмисне через обман мас-медіа і свідомості громадян. Хіба це припустимо доповідачу законопроекту? Повторюю: озвучте висновок Венеціанської комісії. Я вам його дам...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. У поправці 1805, щодо якої виступав шановний доповідач, немає нічого ні про люстру, ні про люстрацію. Поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1806. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, знову ті ж граблі стоять з двома ручками. Ви вносите зміну до Закону «Про Збройні Сили України». Хто вам як законодавцю дав право вирішувати це питання? Разом з Нестором Івановичем ми запропонували врахувати наше зауваження.

Не чіпайте Збройних Сил. Ви хочете змусити людей в окопах розмовляти виключно українською мовою? А якщо офіцер розмовлятиме російською? Ви розумієте, що сержанти, офіцери, старшини, рядові, командири відділень нестимуть відповідальність за вашим законом? Ви розумієте чи не розумієте, що ви пишете?

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Очевидно, що жодної відповідальності для Збройних Сил України не передбачено. У цій поправці йдеться лише про мову статутів, яка має бути українською. Вашою поправкою пропонується вилучити зміну до Закону «Про Збройні Сили України». Вона відхилена, оскільки статтею 16 законопроекту встановлені уточнені правила застосування державної мови у Збройних Силах України. Завдання Верховної Ради – узгодити їх із нормами Закону «Про Збройні Сили України». Повторюю, що в цій поправці йдеться про статuti Збройних Сил України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1808. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановний доповідачу, я вас дуже прошу: не засмічайте свідомість людей нісенітницями. Ви сказали, що це стосується лише документів. Я зачитаю, що ви пропонуєте: «Мовою статутів, документації, діловодства, команд, іншого статутного спілкування... є державна мова». Ви, мабуть, в армії не служили, у мене склалося таке враження. Я як генерал-полковник Збройних Сил України кажу вам, що все в армії відбувається лише за статутом, і лише за командами. Якби вони виконувалися, то й Крим ніхто не здав би. От про що йдеться. А ви зараз підводите під що – щоб казали: я не розумію команди? Ось про що йдеться.

Я хочу, щоб не розкидалися так, особливо стосовно Збройних Сил України. Ви говорите про застосування мови у Збройних Силах України не як про статутний обов'язок, а як про мову спілкування, службової діяльності. Ви прямо це виписали в нормі.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. В армії я служив (*Шум у залі*). У статті йдеться, що мовою Збройних Сил є... (*Шум у залі*). Я не

генерал, це правда. Мовою Збройних Сил України є державна мова. В даному разі йдеться лише про статuti і команди. Очевидно, якщо команда віддаватиметься незрозумілою для солдат мовою, то складно буде її виконати. Офіційною мовою українських Збройних Сил не може бути інша мова крім української. Закон допускати́ме застосування інших мов, але не в межах статутного спілкування і службової діяльності. Вашу поправку відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1809. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я прошу поставити на голосування.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1810. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги! Ідеться про Закон «Про інформацію». Ви знаєте, що в нас на таких питаннях тримаються мас-медіа. Я хочу звернути увагу на те, що це право людей на отримання інформації. А цей законопроект на що заряджений? На що він заточений? Що треба нести інформацію виключно однією мовою як джерело спілкування у сфері надання інформації. Мова про те, що міжнародні договори мають бути державною мовою, думаю, на сьогодні не витримує критики. Це перше.

Друге. Я посилаюся на статтю 8, тому що саме в рядку 606 ви не дали нової редакції, ви її десь знову заховали. Чому – я не знаю (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Цією поправкою запропоновано вилучити із законопроекту зміни до Закону «Про інформацію».

Поправку відхилено, оскільки Закон «Про інформацію» не повинен самостійно регулювати питання застосування мов. Комітет запропонував внести зміни до вказаного закону, якими визначити, що мова інформації визначається відповідно до законів України та міжнародних договорів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1811. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Ви запропонували нову редакцію статті 8 «Мова інформації». Я не хочу повторюватися. Я хочу підтримки нашої пропозиції про виключення. Ніякого смислового, практичного, змістовного навантаження для сприйняття законопроекту в даному разі вона не несе. Це виписано в інших законодавчих актах, зокрема про міжнародні угоди і конвенції. Тут немає нічого нового. Для чого придумувати велосипед?

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Цю поправку відхилено з тих же міркувань, що й попередню. Стаття 8 викладена в такій редакції: «Мову інформації визначає Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», інші закони України та міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України». Це ліберальна норма, вона дозволяє використовувати будь-яку іншу мову відповідно до міжнародних договорів. Тому ця поправка була відхилена.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1812. Народний депутат Писаренко.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Ще раз наголошую: дуже шкодую, що автори законопроекту пішли у всі сфери життєдіяльності. Із державної сфери перейшли у приватну, де також регламентують обов'язковість використання державної мови. На жаль, ви записали: «Видання друкованих засобів масової інформації, зареєстрованих в Україні, здійснюється державною мовою».

Я не розумію, в чому питання друкованих засобів масової інформації? Чому ви знищуєте друковані засоби інформації, які хочуть самі визначатися, якою мовою що друкувати? У чому проблема, якщо власник захоче видавати газету російською мовою? У чому проблема, якщо в Києві виходить англійська газета «*Kyiv Post*»? Чому її потрібно закривати?

Якщо мій колега Чубаров захоче почитати газету кримськотатарською мовою, чому він не зможе цього зробити? Чому багато інших людей, які захочуть читати румунською або ще якоюсь мовою, не зможуть цього зробити? Чому ви обмежуєте право власників друкованих засобів масової інформації розвивати бізнес?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Нормою, що виписана в наступному абзаці, дозволяється видавати газети будь-якою мовою: «Застосування мов у друкованих засобах масової інформації визначає Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Не забороняється видавати газети англійською мовою чи російською.

Цю поправку відхилено, оскільки даним законопроектом запроваджено нові правила застосування державної мови у ЗМІ. Для усунення неузгодженостей до Закону «Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні» мають бути внесені зміни. Ці зміни, до речі, набирають чинності не одразу, а через 30 місяців після набрання чинності таким законом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1813. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу продовжити це питання. Шановні колеги! Шановний пане доповідачу! Ви перевіряли це в сув'язі зі святим правом приватної власності громадян України? Ви апробували це на бізнесменах, які займаються видавничою справою? Ви думали про те, що приблизно 40 відсотків громадян розмовляють іншою мовою?

Це не державна сфера відносин і не сфера відносин в органах самоуправління. Це питання суто суспільних відносин, життєвих, щоденних. Як можна в цій сфері запроваджувати контрольні, каральні функції з боку державної машини? Це елементи не лише поліцейської держави, а прямої диктатури, яка нині нав'язується суспільству органами влади для пригнічення...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.І. Дякую. Насправді відповідно до статистики понад 80 відсотків громадян України рідною вважають українську, із них 17 відсотків – і українську, і російську. Але навіть якби було 60 відсотків тих, які розмовляють українською, як стверджуєте ви, то їхні культурні потреби жодним чином не задоволені. Законопроект покликаний захистити їхні культурні потреби, не забороняючи видавати газети іншими мовами.

Вашу поправку було відхилено з тих же міркувань, що й поправку 1812. До речі, перехідний період введення в дію цих норм становить 30 місяців.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голосувати.

«За» – 10.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1815. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я все ж таки хочу повернутися до цього питання, щоб люди мене зрозуміли. Маю надію, що вони почують чи прочитають, що йдеться про врахування наших зауважень, яких запропоновано вже не десятки, а набагато більше. Я не хочу, щоб хтось казав про затягування розгляду. Водночас хочу, щоб ви ніколи не

використовували законодавчі механізми, розробляючи норми, які при-
нижують честь і гідність людей, обмежують природні права і свободи,
одним із яких є право на мову.

Щодо ваших 80 відсотків – наведіть статистику. А я вам наводжу
статистику останнього перепису населення...

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Я готовий усіма силами боротися
проти обмежень прав, свобод, честі й гідності людей. Сподіваюся, що
матиму в особі колеги Німченка справжнього союзника в цій боротьбі
за честь і гідність людей. Поправку було відхилено, тому що вона
зовсім про інше – про те, що й у поправці 1812, із тих самих причин
цю поправку також відхилено.

До речі, останній перепис населення в Україні проводився
у 2001 році. Відповідно до результатів перепису 80 відсотків громадян
є україномовними.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу голосувати.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1816. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Пане Миколо, я зніму свої поправки про
освіту, якщо ви озвучите статистичні дані. Ви щойно сказали, що за
результатами перепису населення 80 відсотків громадян вважають
себе українцями і розмовляють виключно українською мовою. Будь
ласка, озвучте і підтвердите, що ви не лише обманюєте, а й може вно-
сите раціональне зерно. Але ви цього не обмежите.

Вам прочитати? Визнали себе росіянами 15 мільйонів громадян,
а до 30 відсотків розмовляють російською мовою. Якщо ви не знаєте
цих даних, не вішайте що-то там на плетень. Я говоритиму суржилом,
але вам буде зрозуміло. Ви ж вийшли на трибуну й повинні сказати
правду, що, ми, на жаль, не знаємо скільки в нас...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Пане голово, прошу прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. До речі, те, ким людина вважає себе етнічно, жодним чином не пов'язане з тим, якою мовою вона володіє. Ми це бачимо, зокрема, в цьому залі.

Вашу поправку 1816 відхилено, оскільки нею пропонується вилучити відсилочну норму, що питання мови друкованих ЗМІ визначатиметься таким законом. Якщо цю норму вилучити, то видання преси мовами національних меншин, англійською, мовами ЄС буде заборонено. Оскільки ми за те, щоб можна було видавати цими мовами друковані засоби масової інформації, члени комітету відхилили цю поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 8.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1817. Народний депутат Писаренко.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Я хочу, щоб ми цю дискусію все ж таки перевели у професійне русло. Мені здається, якщо ми приймемо законопроект у такій редакції, то не лише зробимо неконкурентними наших громадян, а й посилимо розкол у суспільстві. Питання мови на сьогодні взагалі не є соціологічною проблемою в Україні. Якщо ви подивитеся останні соціологічні дослідження, то побачите, що проблеми мови взагалі не існує, але політики намагаються під час виборів порушити цю тему і зіграти на ній.

Ми бачимо, що інтерес до цього питання вже минув, тому що виборча кампанія на цій темі не зіграла. Тож не будемо розколювати суспільство і направимо законопроект на повторне друге читання. Зрозуміло, що в цій редакції він потрібен був лише для виборів. Вибори закінчуються, давайте переходити до серйозної роботи.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Якби цей законопроект був потрібен для виборів, то його прийняли б перед виборами. А оскільки ті, які не хочуть затвердження української мови в Українській державі, були проти, ми його й не прийняли. Ви це чудово розумієте.

У зв'язку з урахуванням поправок 1818 і 1820, якими підпункт 2.12 виключено із законопроекту, вашу поправку було відхилено. Це пояснюється тим, що відповідно до Конституції України серед вичерпного переліку вимог до народних депутатів, на жаль, відсутня вимога володіти українською мовою, як це не дивно. З цього міркування вашу поправку, колего Писаренко, було відхилено. У залі ми повинні говорити українською, але Конституція не вимагає цього від тих, хто балотується в народні депутати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 6.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1818. Народний депутат Папієв. Потім – Княжицький.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Шановні народні депутати України! Шановні колеги! Цим законопроектом вносяться зміни до інших законів. Щоб громадянам України було зрозуміло, цей законопроект містить усі ознаки посягання на територіальну цілісність України.

Уявіть собі: не дай Боже, станеться так, що такий закон буде прийнято. Скажіть мені, будь ласка, як ви плануєте з таким каральним законом, яким вводяться абсолютно неконституційні норми на порушення прав людей, повертати в лоно України Донецьк, Луганськ, Автономну Республіку Крим? Ініціаторами цього законопроекту найближчим часом має зайнятися новообраний Генеральний прокурор України. Це люди, які вчиняють свідомі дії всупереч інтересам України, щоб ті, хто проживає в Донецьку, Луганську, Автономній Республіці Крим, не хотіли повертатися в умовах каральних мовних принципів.

ГОЛОВУЮЧА. Голова комітету. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Це зауваження жодним чином не стосується тіла поправки. Я думаю, що Генеральний прокурор без ваших вказівок вирішить, ким йому займатися. Він займатиметься злочинцями, які намагаються знищити нашу державу, які запрошували сюди окупантів. Деякі з них сидять у цьому залі, навіть беруть слово (*Оплески*).

Щодо самої поправки, вона була врахована, але прошу поставити її на голосування без слів «підпункт 2.12 пункту 2».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Прошу проголосувати поправку з пропозицією народного депутата Княжицького.

«За» – 12.

Рішення не прийнято.

Я хочу наголосити, щоб люди пам'ятали: закони ніколи не розколюють суспільство. Лише політики можуть розколювати суспільство, а закони не здатні цього робити.

Наступна поправка 1820. Народний депутат... (*Шум у залі*).

Поправка 1819. Народний депутат Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Звертаюся до головуючої. Я дивлюся стенограму пленарного засідання. Потім буде проблема під час розгляду законопроекту в комітеті та підготовки до другого читання, а також коли ми внесемо конституційне подання до Конституційного Суду України.

Формулюйте поправку, яку ставите на голосування, правильно, як передбачено Регламентом. Коли ви просите проголосувати і не формулюєте, то ви просите проголосувати щодо підтримки чи підтвердження, чи щодо внесення зміни? Навчіться правильно формулювати, що саме ви ставите на голосування, бо потім це буде величезною проблемою.

Я ще раз звертаюся до доповідача. Ви свідомо вносите в законопроект норми, що призведуть до нерівності серед громадян України, на порушення статті 24 Конституції України, відповідно до якої люди є рівними незалежно від мовної ознаки. Ви їх принижуйте і порушуєте їхні конституційні права.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Це не я вносив, цю поправку внесли колеги Німченко і Шуфрич. Я прошу вас не ображати колег Німченка і Шуфрича та не наполягати на тому, що вони вносять якусь нерівність. Ця їхня поправка була врахована. Це не моя поправка. Це поправка колег Німченка і Шуфрича. Вона врахована.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу увімкнути мікрофон народного депутата Німченка.

НІМЧЕНКО В.І. Шановний пане Миколо, я маю намір поінформувати вас і переконати в тому, що не можна в цільовий Закон «Про статус народного депутата України» вносити будь-які зміни іншими законами. Це арифметика для дошкільного віку. Що незрозуміло? Ви що «дуркуєте» чи насміхаєтеся? Уже дійшли до депутатів. Давайте діяти за процедурою, визначеною законом. Почитайте рішення Конституційного Суду, підстави ведення законодавчих процесів. Навіщо ви це робите? Ви врахували це, не пішли на ганебні дії, але стосовно інших – залишили. Ми почнемо про нотаріат говорити, а далі – Кодекс про шлюб та сім'ю України – де і як повинна дружина говорити.

ГОЛОВУЮЧА. Ви наполягаєте на голосуванні? Це ваша поправка, яка врахована. Не наполягаєте. Добре.

Наступна поправка 1820. Народний депутат Бойко. Прошу.

БОЙКО О.П. Шановні колеги, поправку враховано. Це пропозиція виключити підпункт 2.12 пункту 2 розділу VIII «Перехідні положення». Попередніми поправками 1818 і 1819 його вже виключено. Повторюю: у першому читанні була пропозиція внести зміни до Закону «Про статус народного депутата України», якими пропонувалося, що помічник народного депутата має володіти державною мовою відповідно до рівня, визначеного Національною комісією зі стандартів державної мови, але комітет вилучив цю норму. Не треба спекулювати: ніяких змін не вноситься, ні про який статус народного

депутата наразі не йдеться. Прошу не ставити поправку на голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Рухаємося далі.

Наступна поправка 1821. Народний депутат Продан.

ПРОДАН О.П., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний Миколо Леонідовичу! Користуючись нагодою, хочу запитати вас щодо цієї поправки та низки інших, що попереду. Для чого ми, захищаючи нашу рідну державну українську мову, вводимо цим законопроектом нові вимоги корупційного характеру до різних професій?

Я своєю поправкою наполягала на тому, щоб вилучили із законопроекту норму, якою ми вимагаємо від нотаріусів, які мають середню освіту і оцінку з української мови, які мають вищу юридичну освіту і оцінку з української мови, які мають професійну освіту і свого часу склали іспит державною українською мовою, рівня знання української мови, що визначений не Міністерством освіти, а якоюсь комісією, яка буде незрозуміло чим і незрозуміло як займатися. Чи нам недостатньо тих дипломів, що видані відповідно до чинного законодавства? Я не ставлю цю поправку на голосування, тому що в залі немає людей, але я прошу відповісти, для чого ми ускладнюємо...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановна колего, ми не ускладнюємо ситуацію. Насправді поправка відхилена, але загалом вона врахована. Нотаріуси мають підтвердити рівень володіння українською мовою, для цього достатньо мати шкільний атестат. Якщо у нотаріуса немає в шкільному атестаті того, що він вивчав... *(Шум у залі)*. Що? Правильно. Тому якщо в нього є атестат, від нього нічого не потрібно. Нотаріус не повинен нічого підтверджувати, лише мати атестат, яким підтверджено рівень володіння українською мовою. У перехідних положеннях ми просто послалися на те, що він має володіти державною мовою. Це підтверджує атестат. Нотаріуси не повинні складати ніяких іспитів і не мають проходити жодної сертифікації. Це є в тілі законопроекту.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати (*Шум у залі*). Не ставите?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, ми її врахували. Тут вона не врахована, бо врахована в іншому місці... (*Шум у залі*). Добре. По суті, нотаріуси не повинні нічого підтверджувати.

ГОЛОВУЮЧА. То це помилка в таблиці, правильно я розумію?

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Ні, просто вона відхилена в частині перехідних положень, оскільки була врахована раніше в тексті законопроекту відповідно до інших поправок.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Добре. Поправка врахована, ми не наполягаємо на голосуванні.

Наступна поправка 1822. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу звернути вашу увагу на частину другу статті 3 Закону «Про нотаріат», де ви знову пішли на зачистку цієї норми і вказали, що володіти державною мовою треба «відповідно до рівня, визначеного Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Ви знову насміхаєтеся, це «масло масляне». Ви законом зобов'язуєте застосовувати норми закону. Ну, це хіба не смішно? Це перше.

Друге. Скажіть, перед законом усі рівні? Перед Конституцією всі рівні? Для Президента в Конституції вписано: вільно володіє українською мовою, для інших вписано: вільно володіє українською мовою. Чому ви вважаєте, що для нотаріусів треба вписати, що вони мають не просто володіти, а відповідно до висновку екзаменаторів. Ну, ви розумієте...

ГОЛОВУЮЧА. Голова комітету. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Статтею 7 законопроекту це регулюється. Ви вигадуєте про висновок екзаменатора. Для нотаріуса достатньо мати атестат про закінчення середньої школи, де вказано, що він вивчав українську мову. Жодних висновків екзаменатора

щодо нотаріусів не вимагається. З цієї причини вашу поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 4.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1823 народного депутата Писаренка.

ПИСАРЕНКО В.В. Моєю поправкою також пропонується виключити норму про потребу зобов'язувати використовувати державну мову там, де це не потрібно. Погоджуюся з колегою Продан, яка щойно сказала, що особі, яка закінчила середню школу або університет в Україні, не треба ще раз доводити, що вона знає українську мову на певному рівні.

Ще одне. В разі прийняття законопроекту в такій редакції, у нас тут стоятиме черга бажаючих бути не Генеральним прокурором України, а Уповноваженим із захисту державної мови, тому що це буде найбільша каральна інституція країни, яка контролюватиме все – від найвищого чиновника до кафе, в якому він харчується.

Шановні колеги, сподіваюся, що законопроект у такій редакції не буде прийнято. Повторюю: треба направити в комітет на повторне друге читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Цю поправку колеги Писаренка відхилено, оскільки у статті 7 законопроекту зазначено, що нотаріусам, як я вже пояснював колегам, достатньо мати атестат про закінчення середньої школи з вивченням української мови. Безумовно, державною мовою володіти треба, інакше нотаріус не зможе здійснювати своїх повноважень.

Я розумію, що в цьому залі багато людей, які не хочуть захистити українську мову, які хочуть, щоб українську мову було знищено, щоб вона не мала ніякого захисту, щоб норми Конституції про захист української мови ігнорувалися і не виконувалися. Але

український народ, українське суспільство вимагає протилежного. Вимагає демократичного врегулювання використання української мови як державної та захисту прав національних меншин, що ми й робимо цим законопроектом.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 1824. Народний депутат Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Я хочу повернути вас, шановний доповідачу, до вашого посилання на те, що ми тут щось видумуємо і верземо якісь нісенітниці, тим паче, що ви робите тонкіє намеки на толстєє обсто- ятельства, посилаєтєся на запрошення окупантїв. Я вам сказав би: попридержите рынок или контролируйте базар, вы за это будете отве- чать. Если вы делаете такие заявления, что кто-то из выступающих приглашает оккупантов, вы понимаете, что вы несете в среду обита- ния и восприятия ваших слов? *(Шум у залі).*

ГОЛОВУЮЧА. Вимкніть мікрофон, будь ласка. Звертаюся до колег народних депутатів: або ви будете етично вести дискусію, або я вимикатиму мікрофон.

Голова комітету. Прошу.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего, на вашу адресу ніхто не говорив образливих слів. Я прошу вас поводитися відповідно. Те, що колишній Президент України Янукович звертався до Путіна з про- ханням ввести війська в Україну, відомо і доведено судом. Моєму твердженню є підтвердження. У цьому залі багато людей, які під- тримували колишнього Президента Віктора Федоровича Януковича *(Оплески).*

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу увімкнути мікрофон народного депутата Німченка.

НІМЧЕНКО В.І. Ви казали не про Януковича. Я цитую вас: навіть ті, які тут виступають з цього приводу. Виступав я, а потім виступав пан Папієв...

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. І я виступав, і колега Сироїд виступала...

НІМЧЕНКО В.І. ...і це буде в стенограмі, почитайте.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. ...багато, хто виступав.

НІМЧЕНКО В.І. Почитайте, почитайте. Не треба робити такі заяви. Навіщо це робити? Ви що, які ви бали хочете набрати?

А тепер щодо поправки. Подивіться: там немає ні «відхилено», ні «враховано в редакції комітету». Де ця редакція? Я хочу її побачити. А про те, що ви кажете, що достатньо атестата, то прочитайте: «відповідно до рівня, визначеного Законом України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Не атестат вимагається, а щоб рівень був підтверджений на екзаменах представниками Національної комісії зі стандартів державної мови. Саме це передбачено законопроектом.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голову комітету прокоментувати.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Колеги, я дуже прошу всіх у цьому залі: коли я кажу щось на адресу Януковича або його посіпак, не застосовуйте це до себе, не вважайте, що я про вас кажу. Навіть якщо у вас у голові є такі думки, то цього немає в моїх словах.

Щодо рівня володіння українською мовою. Відповідно до статті 10 «Рівень володіння державною мовою особами, визначеними пунктами 2, 5, 6, 8, 9, 11, 12, 14-16 частини першої статті 9 цього Закону, засвідчується документом про повну загальну середню освіту за умови, що такий документ підтверджує вивчення особою української мови як навчального предмета (дисципліни)...». Стосовно нота-ріусів це пункт 12. Я процитував вам статтю 10.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Прошу голосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Веде засідання Голова Верховної Ради України

ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наступна поправка 1825. Бойко. Будь ласка.

БОЙКО О.П. Шановні колеги, поправкою 1825 пропонується в підпункті 2.13 Розділу VIII «Перехідні положення» слова «Національною комісією зі стандартів державної мови» замінити словами «центральним органом виконавчої влади у сфері освіти та науки». Повторюю: відповідно до частини першої статті 64 Закону «Про освіту» повноваження стандартизації належать центральному органу виконавчої влади у сфері освіти та науки, яким є МОН. Прошу, незалежно від того, що поправка врахована в редакції комітету, поставити її на голосування в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановна колего, я не проти того, щоб поставити вашу пропозицію на голосування в повному обсязі. Хочу лише зазначити, що вона врахована в редакції комітету шляхом заміни зазначення органу, що засвідчує рівень володіння, на назву закону, яким такий орган визначається. Це зроблено тому, що в законопроекті визначаються інші органи, що засвідчують володіння українською мовою, зокрема й Міністерство освіти і науки через видачу атестата. Я не проти того, щоб поставили поправку на голосування щодо підтвердження в повному обсязі.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставиться на голосування поправка 1825. Вона врахована в редакції комітету, але автор наполягає, щоб вона була врахована

повністю, і комітет це підтримує. Прошу проголосувати. Прошу підтримати.

«За» – 33.

Рішення не прийнято.

Поправка 1826. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Пане головуєчий і пане доповідачу! Я не бачу, яка ж остаточна редакція цієї норми в законопроекті (*Шум у залі*). Чому я змушений діяти в даному разі? Подивіться, зверху є положення, а далі: «враховано», «відхилено», «враховано в редакції комітету» і все. Я хочу знати, чи врахована пропозиція про виключення. Зараз норми про помічників нотаріуса немає. Пане Миколо, прокоментуйте, будь ласка, норму про помічників нотаріуса.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего, норма викладена в рядку 613 розданої таблиці, яка у вас є, а ваша поправка відхилена. Оскільки відповідно до Закону «Про нотаріат» помічник нотаріуса може претендувати на посаду нотаріуса і виконувати окремі його повноваження, що дозволено законом, комітет відхилив цю поправку. Але окремого пункту про помічників немає, є пункт про нотаріусів. Виконуючи функції нотаріуса, помічники повинні мати атестат, який засвідчує, що вони вивчали в школі українську мову. Крапка.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. У таблиці чітко написано, що поправка відхилена.

Ставлю на голосування поправку 1826, відхилену комітетом. Хто підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 6.

Рішення не прийнято.

Поправка 1828. Папієв. Увімкніть мікрофон Папієва.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Поправка 1827 значиться в таблиці як «враховано в редакції комітету». Зверніть увагу, Андрію Володимировичу, це вже не вперше, я під стенограму кажу. На сьогодні комітет підготував таблицю в такому вигляді, що в ній відсутня остаточна редакція комітету, тобто ми голосуємо за «кота в мішку». Після того

у звичній вже манері голова комітету випише остаточну редакцію так, як йому заманеться. На голосування для прийняття в цілому буде внесено абсолютно інший законопроект, ніж та редакція, яку ми голосуємо. Це неподобство!

Щодо цієї поправки, скажіть мені, будь ласка, а де є взагалі в термінології «приниження» чи «зневажання державної мови»? Які ознаки цього порушення вкладатиме кожен, щоб вони не були емоційними?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перед тим, як надати слово, я бачу, що в таблиці зазначено: «Пункт 2.14 «Перехідних положень» викласти в такій редакції», і чітко виписано редакцію.

Будь ласка, пане Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Ця поправка врахована частково в частині внесення змін до частини другої статті 6 Закону «Про телебачення і радіомовлення» щодо неприпустимості зловживань з боку телерадіоорганізацій шляхом приниження чи зневажання державної мови. Очевидно, що принижувати українську державну мову на українському телебаченні є неприпустимим, закон забороняє це робити. Тому лише в цьому пункті поправку було враховано.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1827. Хто за те, щоб вона була врахована повністю, прошу проголосувати.

«За» – 13.

Рішення не прийнято.

Поправка 1828.

Поправка 1829.

Поправка 1828. Папієв.

ПАПІЄВ М.М. Дякую. Миколо Леонідовичу, я вас давно знаю, ви – народний депутат України з величезним досвідом. Зараз ви фактично маніпулюєте і, як кажуть у народі, «включаєте дурника», буцімто там щось інше малося на увазі, а тут така редакція, і зачитуєте, знову ж таки, що принижувати українську мову не можна.

Я теж підтверджую, що принижувати українську мову не можна, але закон – це документ, яким встановлюються правові норми.

Скажіть мені, будь ласка, що ви вважатимете приниженням, а що ніщої, фаріони вважатимуть приниженням? Для того, щоб норма закону мала якісь правові наслідки, вона має бути чітко визначена термінологічно. Це знає будь-який юрист. Саме тому я стверджую, що Комітет з питань культури і духовності не має сьогодні фахової підготовки для розгляду таких серйозних поправок.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Шановний колего, визнаю, що мій досвід парламентської діяльності в рази менший за ваш, це правда. У даному разі ми говоримо про оціночний критерій. Наприклад, пропаганда війни, яка заборонена, – це оціночний критерій. Ідеться про дискредитацію того, як цю норму треба розуміти. Тлумачити цю норму буде колективний орган – Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, так само як багато інших норм, які є оціночними критеріями. Поправку враховано в редакції комітету.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1828. Хто за те, щоб врахувати її повністю, прошу проголосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 1829. Валерій Писаренко. Будь ласка.

ПИСАРЕНКО В.В. Дякую. Я намагаюся залишатися виключно в професійній частині розгляду цього законопроекту. Обговорюючи свої поправки, я завжди наполягав, що треба зважати на наші міжнародні зобов'язання, якими, зокрема, передбачено: забезпечуючи функціонування державної мови також забезпечувати функціонування і захист мов національних меншин.

У цілому я хочу сказати, що коли ми чуємо пафосні заяви, треба бути дуже обережними, тому що нині рівень довіри до парламенту, на жаль, невеликий саме через те, що ми намагаємося говорити за всіх людей. Якщо ви подивитеся результати соціологічних досліджень,

питання мови на сьогодні турбує лише 2 відсотки людей, а на першому місці – бідність і корупція в країні, тому треба визначити, що на сьогодні важливіше.

Законопроект не готовий до голосування, його треба направити на повторне друге читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Насправді у своїй поправці колега Писаренко пропонував врегулювати вживання мови на телебаченні та радіомовленні. Комітет її відхилив, оскільки порядок застосування мов на телебаченні та радіомовленні регулюється передусім Законом «Про телебачення і радіомовлення». З цієї причини поправку було відхилено.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Мені зовсім не зрозуміло, звідки така статистика, що питання мови турбує лише 2 відсотки громадян. Я хочу вам сказати, що більшість українців підтримують українську мову як державну, в цьому немає жодних сумнівів. Про це свідчать результати будь-яких соціологічних опитувань. Давайте будемо щиро, відверто говорити з громадянами.

Ставлю на голосування поправку 1829. Хто підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 7.

Рішення не прийнято.

Поправка 1830. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Шановні колеги, йдеться про дозвіл користування державною мовою чи рідними мовами для людей, які віднесені до національних меншин або для російськомовних громадян України. Навіщо посилатися на Рамкову конвенцію Ради Європи про захист національних меншин, на Європейську хартію регіональних мов або мов меншин? У цьому законопроекті немає жодної такої норми. Єдине, що стосується національних меншин, які розмовляють мовами Європейського Союзу. Ось про що йдеться. І кримськотатарського

населення як корінного народу. Про це, до речі, сказано Венеціанською комісією, що методологічний підхід...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. Дякую. Цю поправку комітет відхилив, щоб не виникало суперечностей між законопроектом і Законом «Про телебачення і радіомовлення».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1830, відхилену комітетом. Хто підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 5.

Рішення не прийнято.

Поправка 1831. Німченко.

НІМЧЕНКО В.І. Ми підійшли до визначення «приниження чи зневажання державної мови». Пане Миколо, подивіться статтю 1, у якій ви виклали гіпотезу і диспозиції правопорушення, що має кваліфікуючі ознаки тяжкого злочину. Ви прирівняли його до тяжкого злочину. Ви написали про приниження і зневажання державної мови, що дає підстави поставити запитання: хто притягуватиме до відповідальності – уповноважений чи представники, запрошуючи органи поліції, керуючись статтею 56, порушуватимуть питання про відкриття кримінальних справ? Про що ви тут ведете мову? Почитайте. Саме це тут і заховано. Ви просто заховали від людей, щоб вони не розуміли, а коли норма вступить у дію, тоді подивимося. Ну, хіба можна оціночні розуміння щодо злочину вводити в норму закону? Це не має правової та юридичної визначеності.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Княжицький.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л. З огляду на те, що в законопроекті визначено неприпустимим приниження і зневажання державної мови, комітет не знайшов підстав для виключення відповідного абзацу із Закону «Про телебачення і радіомовлення». Водночас хочу наголосити, що тут немає жодної кваліфікації за ступенем тяжкості, оскільки

законопроектом не вносяться зміни до Кримінального кодексу і не передбачено кримінального покарання. Національна рада з питань телебачення і радіомовлення може діяти як колегіальний орган за оціночними критеріями.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 1831, яку комітет відхилив. Хто її підтримує, прошу проголосувати.

«За» – 6.

Рішення не прийнято.

Колеги, хочу повідомити, що до президії надійшла заява від фракції «Опозиційний блок» та групи «Партія «Відродження» про оголошення реальної перерви. Ми домовилися з паном Писаренком, що я оголошу перерву о 18 годині, а завтра зранку буде надано 3 хвилини за наслідками цієї перерви. Я оголошую, що ми продовжимо розгляд із поправки 1833 Німченка (*Шум у залі*).

Колеги, хочу повідомити, що ми підходимо до завершення розгляду. Очевидно, що наступного тижня перейдемо до прийняття проекту Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Колеги, хочу повідомити, що має бути повна мобілізація всіх фракцій українського парламенту.

Я прошу всіх відмінити будь-які відрядження і поїздки. Хочу наголосити: я як Голова Верховної Ради України не підпишу жодного відрядження протягом наступного тижня, коли ми будемо приймати проект Закону «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Наступного пленарного тижня ми перейдемо до прийняття рішення. Кількість поправок, що залишилися, дають підстави так говорити.

Колеги, це історичне рішення, тому кожен, наголошую, має бути в сесійному залі, на своєму робочому місці. Я переконаний, що ми зуміємо віддати належне і прийняти позитивне рішення. Буде важливою повна мобілізація, колеги, як на Майдані. Закликаю всіх відкласти будь-які відрядження, бути в залі наступного пленарного тижня.

Вечірнє засідання Верховної Ради України оголошується закритим. Завтра о 10 годині ранку запрошую всіх до залу для продовження нашої роботи.